

Sygn. akt VII U 979/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Ołtarzewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Alicja Jarzyna

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy W. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 4 marca 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 979/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu W. I. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), z uwagi na nie udokumentowanie 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu: od 07.06.1976 r. do 24.10.1990 r., od 30.10.1990 r. do 18.11.1990 r., od 01.12.1990 r. do 23.03.1992 r. oraz 29.03.1992 r. do 13.03.1998 r. na podstawie świadectwa pracy z dnia 14.02.2012 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie od 07.06.1976 r. do 18.11.1990 r., od 19.11.1990 r. do 30.11.1990 r., od 01.12.1990 r. do 31.05.1993 r., będąc zatrudnionym w (...) Związku Spółek (...) w M. z siedzibą w W..

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. I., urodzony dnia (...), z zawodu specjalista ds. infrastruktury komunalnej, jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, ale złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku członka OFE za pośrednictwem ZUS w dochody budżetu państwa .

Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 13 listopada 2011 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy- zakończenie zatrudnienia w dniu 31.12.2012 r.

W dniu 29 listopada 2012r. ubezpieczony wystąpił do pozwanego z wnioskiem o emeryturę.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-3 akt ubezpieczeniowych.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 25 lat, 10 miesięcy i 16 dni tym 25 lat, 10 miesięcy i 11 dni okresów składkowych oraz 5 dni okresów nieskładkowych oraz żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Dowód: karta przebiegu zatrudnienia k. 55 akt ubezpieczeniowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 04 marca 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu W. I. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 04.03.2013 r. – k. 53 akt ubezpieczeniowych.

W okresie od 07 czerwca 1976 r. do 13 marca 1998 r. W. I. był zatrudniony w (...) Związku Spółek (...) w M. z siedzibą w W., na stanowisku starszego technika melioracyjnego, starszego majstra melioracyjnego, kierownika grupy robót, kierownika grupy robót i biura. Przy czym w okresie od 07.06.1976 r. był zatrudniony na stanowisku starszego technika melioracji, od 01.01.1977 r. do 31.12.1983r. pełnił obowiązki starszego majstra melioracyjnego, od 01.01.1984 r. do 31.05.1993r. był kierownikiem robót grupy, a od 01.06.1993 r. był kierownik grupy i kierownikiem biura.

Do obowiązków starszego majstra melioracyjnego należało m.in. planowanie i nadzór nad pracami wykonywanymi przez pracowników podległych tj. robotników melioracyjnych, a także wykonywanie czynności biurowych w Urzędzie Gminy lub w biurze siedziby firmy a czasami w domu.

W (...) Związku Spółek (...) w M. z siedzibą w W. obowiązywał system odpraw dotyczący majstrów i w związku z tym w każdą sobotę wszyscy majstrowie mieli odprawy z kierownikiem. Majster miał do dyspozycji od 2 do 12 pracowników fizycznych, którzy wykonywali prace na terenie przydzielonym majstrowi. Pracownicy fizyczni podlegający majstrowi wykonywali prace w różnych miejscach, w mniejszych grupach. Przy prostych pracach np. kopnie rowów majster wytyczał prace i nie pilnował tej grupy, nadzorował pracę grupy pracowników bardziej zaawansowanych. W okresie zimowym pracownicy fizyczni nie pracowali byli w domu, otrzymywali połowę wynagrodzenia.

Majster wykonywał prace fizyczne tylko sporadycznie, kiedy zachodziła potrzeba zastąpienia pracownika albo pokazania sposobu wykonania danej pracy.

W okresie zimowym majster przygotowywał dokumentację i plany. Był to tzw. martwy sezon, który zaczynał się od listopada lub grudnia i trwał do marca.

Zakres obowiązków na stanowisku kierownika robót był tożsamy z zakresem na obowiązków na stanowisku majstra.

M. B. pracował w (...) Związku Spółek (...) w M. od 01.03.1982r. do 30.04.1985 r., na stanowisku majstra melioracji, nie pracował z ubezpieczonym.

H. W. pracował w (...) Związku Spółek (...) w M. od 15.01.1978 r do 31.08. 1992 r., na stanowisku majstra a następnie kierownika robót .

K. Z. pracował w (...) Związku Spółek (...) w M. od 01.08.1979 r. do 15.10.1983 r., na stanowisku majstra melioracji. W okresie od X 1979 r. do 1981 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Vide: akta osobowe w tym umowa o pracę z dnia 07.06.1976 t. k. 1, zakres obowiązków i czynności k. 4 B ,świadcstwo pracy z dnia 02.06.1998 r. k. 8C, zeznania świadka M. B. k. 34 wraz z nagraniem na płycie CD k. 38, zeznania świadka H. W. k. 34-35 wraz z nagraniem na płycie CD k. 38, zeznania świadka K. Z. k. 35-36 wraz z nagraniem na płycie CD k. 38

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych i akt osobowych ubezpieczonego za okres zatrudnienia w (...) Związku Spółek (...) w M., których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawą ustaleń faktycznych stanowiły także zeznania świadków w tym M. B., świadka H. W. i świadka K. Z., które Sąd ocenił jako spójne, wiarygodne i zbieżne. Przy czym Sąd zwrócił uwagę, iż świadek M. B. jak sam zeznał nie pracował z wnioskodawcą, co czyni zeznania tegoż świadka mało przydatne dla sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego W. I. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1)legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust. 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym, iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale X (w rolnictwie i przemyśle rolno spożywcym) pod poz.1 wskazano prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 13 listopada 2011 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego jednak z chwilą otrzymania prawa do emerytury środki zgromadzone na koncie funduszu zostaną przekazane za pośrednictwem Zakładu w dochody budżetu państwa. Nie pozostawał w zatrudnieniu – gdyż z dniem 31.12.2012 r. rozwiązał stosunek pracy.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach wykonywane jak wskazywał ubezpieczony przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych uznać można było okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Związku Spółek (...) w M. od 07.06.1976 r. do 18.11.1990 r., od 19.11.1990 r. do 30.11.1990 r., od 01.12.1990 do 31.05.1993 r., biorąc pod uwagę, iż za te okresy zatrudnienia wnioskodawca nie legitymuje się świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach a przedłożył jedynie zwykłe świadectwo pracy .

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący decyzję pozwanego organu, zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu ubezpieczony W. I. nie sprostął temu zadaniu, gdyż nie zdołał wskazać okoliczności i faktów, z których wynikało by, iż w okresie zatrudnienia w (...) Związku Spółek (...) w M. od 07.06.1976 r. do 18.11.1990 r., od 19.11.1990 r. do 30.11.1990 r., od 01.12.1990 do 31.05.1993 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych.

Podkreślić należy, iż postępowanie dowodowe prowadzone było zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego, który wniósł o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków M. B., świadka H. W. świadka K. Z.. Jednakże zeznania powołanych świadków nie potwierdziły aby we wnioskowanym przez W. I. okresie wykonywał on prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych. Okoliczności tych nie potwierdziła także dokumentacja z akt osobowych wnioskodawcy, z której wynika, iż wnioskodawca będąc zatrudnionym w (...) Związku Spółek (...) w M. z siedzibą w W. był zatrudniony na różnych stanowiskach w tym na stanowisku starszego technika melioracyjnego, starszego majstra melioracyjnego, kierownika grupy robót, kierownika grupy robót i biura.

Przy czym w okresie od 07.06.1976 r. był zatrudniony na stanowisku starszego technika melioracji, od 01.01.1977 r. do 31.12.1983r. pełnił obowiązki starszego majstra melioracyjnego, od 01.01.1984r. do 31.05.1993r. kierownik grupy robót, od 01.06.1993r. kierownik grupy i kierownik biura.

Podkreślenia wymaga, iż z uwagi na fakt, że w wykazie A stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia nie wymieniono jakie konkretnie prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych mogą być uznane za prace w szczególnych warunkach, to posilkowo stosować należy przepisy resortowe. W tym wypadku jest to Zarządzenie nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r., gdzie w załączniku nr 1 w dziale X (w rolnictwie i przemyśle rolno spożywczym) w poz. 1 w punktach 1-16 wskazano stanowiska, na których praca kwalifikuje do uznania pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Są to stanowiska: betoniarz, cieśla, kopacz, ładowacz, tamiarz, układacz rurociągów drenarskich, zbrojarz, konserwator urządzeń melioracyjnych, robotnik melioracyjny, strzałowy i pomocnik strzałowego w grupie minerskiej, magazynier materiałów wybuchowych, owijacz rurociągów drenarskich, maszynista maszyn do konserwacji urządzeń wodno-melioracyjnych, operator karczownika, sterujący pracą maszyny do bezrowkowego drenowania, operator i pomocnik maszynisty maszyn do bezrowkowego drenowania. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało aby okresach wskazywanych przez wnioskodawcę w odwołaniu od decyzji wykonywał on pracę na którymkolwiek z wyżej wymienionych stanowisk i to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca ubezpieczonego jak wynika z zeznań świadka H. W. polegała na wskazywaniu kierunku pracy, zakresu zadań do wykonaniu i nadzorze nad pracą podległych pracowników fizycznych tj. robotników melioracyjnych, którzy wykonywali między innymi kopanie rowów melioracyjnych. Jak wynika z zeznań tegoż świadka „... czasami ja, jako majster musiałem popracować danego dnia fizycznie jeżeli np. pracownik nadużywający alkoholu nie stawiał się do pracy (zeznania świadka k. 35 akt). Z przetoczonych zeznań świadka wynika w sposób nie budzący wątpliwości interpretacyjnych, iż wnioskodawca będąc zatrudnionym na stanowisku starszego majstra, podobnie jak inne osoby zatrudnione na tym stanowisku, co do zasady nie wykonywał pracy bezpośrednio przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych, gdyż do tych prac wyznaczani byli podlegli mu pracownicy fizyczni (robotnicy melioracyjni) a jedynie wyznaczył kierunek tych robót, planował prace i sprawował nadzór na tymi pracownikami a tylko w wyjątkowych sytuacjach, sporadycznie sam fizycznie wykonywał ww. opisane prace - gdy zdarzyła się absencja – niedyspozycja pracownika nadużywającego alkoholu.

Godzi się w tym miejscu wskazać, iż świadek K. Z. zeznał „... kiedy trzeba było to musieliśmy pomagać pracownikom fizycznym, przy pracach przez nich wykonywanych (zeznania świadka k. 35), co także potwierdza, iż sytuacje takie tj.

wykonywania prac robotnika melioracyjnego zdarzały się rzadko, sporadycznie. Dalej świadek ten zeznał, że gdy nie było takiej potrzeby wykonywano pomiary i przygotowywano dokumentację.

Nie uszło uwadze Sądu, na co wskazywał świadek H. W., iż pracownicy fizyczni nie wykonywali pracy w tzw. sezonie martwym od listopada lub grudnia do marca, gdyż wówczas przebywali w domu. Okoliczność ta także nie pozwala na przyjęcie twierdzeń wnioskodawcy, iż wykonywał on pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania wskazać należy, iż W. I. w żaden sposób nie wykazał aby we wskazanych przez siebie okresach wykonywał prace w szczególnych warunkach a w ocenie Sądu, inicjatywa dowodowa obciąża go na podstawie art. 6 k.c. Odrębny charakter postępowania nie wyłącza zasady kontrydiktoryjności w tych sprawach, w tym ciężaru dowodzenia twierdzeń przez ubezpieczonego w sprawie - art. 232 k.p.c.

Podkreślenia wymaga, iż samo przekonanie ubezpieczonego, zaprezentowane na rozprawie w dniu 19 września 2013 r., iż emerytura z tytułu pracy w szczególnych warunkach należy musi się z uwagi, iż nie otrzymywał dodatku za pracę w szczególnych warunkach nie zasługuje na uznanie w świetle wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, oddalił odwołanie.

SSO Maria Ołtarzewska